

Рецензия

От: професор **Георги Фотев Георгиев**, доктор на науките: Нов български университет.

Относно: научно-преподавателските постижения на доцент д-р **Росен Костадинов Стоянов**, участник в **конкурс за професор** в област на висшето образование *Социални, стопански и правни науки*, професионално направление 3.5. *обществени комуникации и информационни науки (политически комуникации, социология на медиите)* – Нов български университет, Държавен вестник, бр.26, от вторник, 28.03.2017 г.

Единствен участник в обявения конкурс за професор по *Обществени комуникации и информационни науки (политически комуникации, социология на медиите)* е доцент д-р Росен Костадинов Стоянов. Участието в конкурса е законосъобразно и комплектуваната документация е изрядна. Спазени са всички законосъобразни процедури.

Доц. Р. Стоянов е придобил висше образование в Нов български университет: бакалавър „Масови комуникации”, специалност – „Продуцентство в средствата за масова комуникация”; магистър „Управление на масовите комуникации”, специалност – „Управление на масовите комуникации”; доктор по политология. Академичната кариера на д-р Стоянов е в НБУ последователно като: редовен асистент, старши асистент, главен асистент, доцент (от 2005 г. до сега). Основните изследователски интереси и преподавателската дейност на доц. Росен Стоянов са комуникационни модели и практики, динамични трансформации на човешките/социалните отношения във виртуалния свят, политически комуникации и проблематизиране на нови политически комуникационни практики, онлайн политически кампании, политическа реклама, връзки с обществеността и др. Доц. Стоянов участва в конкурса за професор с три книги, публикувани от Издателството на Нов български университет: *Медиа бележки (2011)*; *Комуникационна демокрация(2016)*; *Политически комуникационни практики (2017)* и 16 статии, повечето от които в Годишник на департамент *Масови комуникации* (НБУ), списък според атестация за период 2011-2016 г. Вземам под внимание и оценявам всички посочени научни трудове като отбелязвам предварително,

че редица от статиите са първоначален вариант на глави на трите книги, което не забелязах да се уточнява. Една единствена публикация е на английски език в сборник от доклади на научна конференция, проведена в България. Доц. Росен Стоянов изследва и преподава извънредно актуална, особено значима и може би най-динамична научна тематика и проблематика в днешния свят, каквато е комуникационния комплекс. Проблемната област, която е във фокуса на интересите на д-р Стоянов, е недостатъчно разработена у нас, за което има хиляда причини, метафорично казано. За да не се получи недоразумение отбелязвам, че промените в областта на съвременните комуникации са толкова динамични, че изглежда са единствената константа и не е изненадващо, че тяхната научна концептуализация е драматично изоставаща. Необходимо е да се оценява по достойнство всяко научно постижение в тази толкова важна и сложна предметна перспектива.

Основният труд „Комуникационна демокрация“, на който е необходимо да се обърне специално внимание, тъй като участникът в конкурса за професор не е доктор на науките, както и книгата, публикувана преди това и монографията „Политически комуникационни практики“, публикувана през тази година и като обем по-масивна, манифестират завидна ерудиция, познаване на най-значимите автори, свързани с областта на комуникациите и специално на политическата комуникация. Този факт не е никак малозначителен, защото иначе има място провинциализма на научни занимания, който винаги съм смятал за потискащо явление в националната ни наука. Но времената са такива, че и на професори се налага да се правят подобни бележки, понякога дори от много млади и много перспективни, дай боже, учени.

Преди да се спра на главния въпрос на официалната рецензия относно приносите на участника в конкурса за професор на НБУ е необходимо да изтъкна начина по който доц. Стоянов разбира науката за комуникацията в перспективата на която са неговите изследвания и преподавателска дейност. Той определя тази модерна наука като **мултидисциплинарна** и това е точно така, което е принципно важно като се има

предвид една за съжаление неприятна вълна на академична небрежност у нас и не само у нас. Формата на научното знание е дисциплинарна и всичко друго е извън границите на науката. Но дисциплинарното знание не се изчерпва с монодисциплинарното, а включва освен него интердисциплинарното, мултидисциплинарното и т.н. форми на научно знание (*Дисциплинарна структура на социологията*).

Научният законодател изисква от рецензента да се произнесе изрично по *Самооценката* на научните приноси и достижения на участника в конкурс за академична длъжност или научна степен. В НБУ има установени специфични изисквания. Настоящият участник в конкурса за професор е представил *Описание на приносите в монографията „Комуникационна демокрация“* и *Доклад за самооценка* за извършената дейност за периода на атестиране, съгласно критериите и показателите за дългосрочна атестация, адресиран до прекия си шеф. Не съм във възторг от тези порядки, но ще се съобразя с тях стриктно. Посочените в Самооценката 9 научни приноси наистина се съдържат в монографията. Дефинициите обаче са крайно схематични и в повечето случаи става дума по-скоро за теми като не е ясно в какво се състои дадения принос, както и доколко е оригинален. Това е широко разпространена у нас смущаваща практика по-специално в хуманитарните и социалните науки. Смайващо е когато говорят за някаква скромност на учен, от когото се изисква да определи своите научни приноси. В такива случаи няма място нищо друго освен аргументи.

Един от главните научни приноси на доц. Росен Стоянов е формулираната и обоснована теза относно съвременните комуникации като основа на културната трансформация и социалното развитие в късно модерното общество в контекста на глобализацията, които имат ключово значение за дълбочинни промени в политическата система.

Важен принос в науката е поставянето на нов научен проблем. От такава гледна точка оценявам продуктивния анализ на основни комуникационни модели и теории чрез които се интерпретира света и се намират „оправдания“ за едно или друго политическо, идеологическо или военно действие. На основата на този анализ се аргументира необходимостта от създаване на интеграционна, систематизираща/системна теория на комуникациите и медиите.

Висока оценка заслужават продуктивните и стимулиращи аналитични изводи на доц. Стоянов относно *нововъзникващия дигитален социален живот* и необходимостта той да бъде интерпретиран през призмата на една съвременна социология на Интернет. Защитена е хипотезата, че демокрацията може да се разглежда като политическа организираност-структура-система, която предоставя на хората възможността да въздействат върху или да участват във взимането на решения, отнасящи се за тяхното реално съществуване, от една страна, и дигитален живот, от друга страна. За да изтъкна значението на научния принос бих добавил, че делът на дигиталния живот в рамките на едно денонощие за някои категории членове на късно модерното общество, в т.ч. у нас се увеличава експоненциално.

Стоянов формулира съществена закономерност в демократичното развитие, обусловено от демократизирането на комуникационните възможности и отношения, свързана с *дигиталната* алтернативност, която не е, както той казва, футуристично потенциална, а е реализирана като индивидуална практика на всекидневно равнище.

Солидно аргументирана е новаторската концепция на д-р Стоянов за социалните мрежи (при него се имат предвид тези в киберпространството) като хоризонтална интеграция, обусловена от характера на комуникационно взаимодействие, което изключва (Стоянов се изразява колебливо) властово овладяване, а оттам създаване, моделиране и манипулиране на индивидуалното мнение, реакция и действия. Добре обоснован е извода, че перспективата на това своеобразно „политическо комуникационно участие“ се е превърнало *от въпрос в решение*.

В рецензираните съчинения на доц. Р. Стоянов е отделено специално внимание на *интернет културата*, феномен, който е наистина безпрецедентен в историята на човешката култура, свършено нов дори за съвременни по-възрастни поколения. Но въпроса не е само в тематизацията и проблематизацията на феномена, което е направено и от други изследователи, но че е станал благодарение на д-р Р. Стоянов достоянието на българската публика и разбира се на студентите на НБУ, които имат привилегията да имат такъв водещ учен за свой преподавател. Не мога да подмина важни наблюдения на доц. Стоянов върху интернет културата, която променя войните, водени вече по нов начин, променя начина, по който хората правят всекидневен избор, дигитализира се културното наследство, новите медии имат своите нови публикации

(съответно своята нова публичност и нови публични пространства). Понятията управник, държавник, политик се преплитат с известност, знаменитост, популярност.

Много значим научен принос е съпоставителният анализ на авторитарната, тоталитарната и демократичната комуникация. Това е много важна, но по редица причини занемарена тема. Европейското човечество се отнесе повърхностно и наивно към тоталитарно-комунистическата система след нейната, както се изразявам аз, имплозия и тъкмо имплозията изглежда подхрани илюзията за линейно развитие. Препоръчвам на бъдещия професор да отдели внимание сам и да насочва млади учени в науката за комуникациите и медиазнанието в изследване на тоталитарно-комунистическата система в България, защото възраждането на тоталитаризма е една от най-големите заплахи пред човечеството.

Преподавателската дейност на доц. Росен Стоянов е най-подробно, пунктуално и обективно отразена и оценена в приложения към документацията по Конкурса доклад. Видно е, че участникът в конкурса е призван, високо компетентен и авторитетен преподавател в такъв авангарден университет като НБУ. Няма да е пресилено ако кажа, че са малко университетите у нас, които могат да посочат свой преподавател на нивото на Стоянов, в специализираната тематика като комуникационната демокрация и политическите комуникационни практика. Той е водещо име.

Доц. Росен Стоянов е натрупал ценен опит и се е утвърдил като авторитетен организатор на университетския научен живот и дейност. Той е Член на редакционна колегия, сборник XVII Лятна школа по ПР – „Да не се боим от разнообразието в ПР и журналистиката“; член на редакционна колегия, сборник от XVI Лятна школа по връзки с обществеността „Комуникация и култура“; член на редакционна колегия, сборник от XV Лятна школа по връзки с обществеността „Избори и ПР и ПР при избори“; научен редактор, сборник от XIV Лятна школа по връзки с обществеността „В мрежата (Мрежата) на ПР“; редактор и съставител, сборник XIII лятна школа по ПР – „iPP в практиката и образованието. ПР образование в България – 20 години по-късно“. Изтъквам тези дейности така подробно по две причини. Първо, участникът в конкурса за професор се отличава с подчертана последователност и единство на научните

интереси, преподавателска дейност и организационни ангажименти. Последователността е добродетел, която аз след Джейн Остин поставям много високо в йерархията на добродетелите. Второ, истинският учен и университетски преподавател се цени с научните си достижения и качествата на преподавателската си дейност, но също така с приносите си за активизиране и укрепване на университетската общност. Участникът в конкурса за професор е автор на Магистърска програма Политически комуникации, департамент Политически науки, НБУ; автор на Докторска програма *Медии и обществени комуникации*, департамент *Масови комуникации*, НБУ. Той е бил Декан на Магистърски факултет на НБУ, Председател на факултетен съвет на Магистърски факултет, НБУ, повече от десет години е член на департаментен съвет на департамент *Масови комуникации*, НБУ. Член на Факултетен съвет, Център за продължаващо обучение, НБУ, Член на Факултетен съвет, Бакалавърски факултет, НБУ. Участвал е в комисии и научни журита в и от името на НБУ. Д-р Росен Стоянов има над 30 телевизионни и радио интервюта от името на НБУ. Публикации в печатни издания от името на НБУ. Той е автор и администратор на Facebook групи и страници. Доц. Росен Стоянов има забележим принос в развитието и утвърждаване авторитета на Нов български университет, обявил конкурса за професор, в който той участва като заслужил исканата длъжност.

Не е удовлетворителен броя на телевизионните и радио участие на д-р Стоянов. Неотдавна той имаше блестящо представяне по една водеща наистина независима и нова телевизия. Особено приятно беше за мен компетентното представяне по обсъжданата тема на преподавателя в НБУ. Обръщам внимание на Стоянов и на департамента *Масови комуникации* на необходимостта да се участва активно в публичния форум на обществото и очаквам да бъде правилно разбран. Ще се върна на въпроса от друга гледна точка.

Установени са общо 19 отделни позовавания на публикации от автора, 14 цитирания и 5 самоцитирания. Това е крайно недостатъчно. Въпросът е сериозен. Но най-напред проблемът трябва да бъде правилно поставен. И аз хвърлям предизвикателството. В предходното изложение аргументирах, че доц. Стоянов има значими и някои ярки постижения и научни приноси в науката за комуникацията и медиазнанието, неговата

преподавателска дейност е на високо ниво и, както изтъкнах, е добър пример, добър организатор на академични дейности е, а изглежда, че остава недостатъчно оценен. Не гледам лекомислено на импакт-фактора, от което страдат някои учени от природните и формалните науки като математиката, информатиката и пр., когато гледат на измерителя универсалистки. Необходимо е обаче д-р Росен Стоянов да се раздели с досегашната затвореност и да участва в представителни научни форуми у нас и в чужбина, да публикува в различни престижни издания и да навлезе решително в голямото научно комуникативно пространство.

Беше изтъкнато, че доц. Р. Стоянов е посветил изследователските си, преподавателските и организационни усилия на сравнително нова, недостатъчно разработена и перспективна научна област и профилирана проблематика като следва строги академични стандарти за разлика от други автори, които се изкушават от съблазните на лекокрилата публичност. Сложността на проблематиката изисква задълбочаване, специализиране на понятийния инструментариум, теоретична строгост, доколкото позволява предмета, обособяване на научното комуникативно поле, но всичко това, подобно на дисциплинарната диференциация поражда тежки епистемологически проблеми и се стига до комуникационен разрыв между академичната наука и широката публика. Това е проблем пред социалните и хуманитарните науки, но не е проблем пред природните и формалните науки. Моят добър приятел Майкъл Бъроуей, бивш президент на Американската социологическа асоциация и на МСА преди петнадесетина и повече години постави проблема за публичната социология (public sociology) и предизвика голяма дискусия, той публикува в сборника в моя чест „Светове в социологията“, специална статия по проблема на английски език. Смятам че с още по-голяма сила стои проблемът пред науката за комуникацията, която не може да остава в затворения замък на академичната наука. Препоръчам на д-р Стоянов да обърне специално внимание в бъдещата си изследователска и преподавателска дейност на повдигнатия от мен въпрос.

Споменах за пропуски. Хайек казва, че едно общество от ангели би било кошмарно, ако го перифразирам бих казал, че университетска общност от хора без пропуски и грешки би била не по-малко кошмарна от въображаемото общество от ангели. Едно от най-колегиалните неща в университетската колегия е да се посочват пропуски и грешки. Препоръчвам на д-р Стоянов да се занимае сериозно с научното наследство на един от най-големите социолози от последните десетилетия на 20 в. и началото на 21 в. вече покойния Никлас Луман във високата социологическа теория на когото комуникацията е фундаментален проблем, а комуникацията има осево значение в обществото. Луман е труден. Всеки, който се заема с него трябва да прояви търпение, докато успее да влезе в неговия език и свят, след това нещата става увлекателни.

Всички изложени аргументи ми дават достатъчни основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват единодушно с *Да* за присъждане на академичната длъжност професор по обществени комуникации и информационни науки (политически комуникации, социология на медиите) – Нов български университет на д-р Росен Костадинов Стоянов. Той е един надарен учен, ценен от своите студенти и в университетската колегия преподавател, и прекрасен човек.

Юни-юли 2017 г.

Проф. Георги Фотев

София